

N. B. : Answer the following questions. (15 marks each)

Q.1 Explain the development of textile industry in Mumbai during 19th century.

OR

Q.1 Describe the main stages in the development of labour movement.

Q.2 Describe the role of Dr. B.R. Ambedkar in emancipation of depressed classes.

OR

Q.2 Review the development of the peasants movement in Maharashtra.

Q.3 Describe the Sanyukta Maharashtra Movement.

OR

Q.3 Write an essay on the development of Marathi Press.

Q.4 Discuss the development of Indian cinema with special reference to Dadasaheb Phalke.

OR

Q.4 Write a detailed note on the main features of Mumbai architecture.

वेळ : २ तास

मराठी भाषांतर

गुण : ६०

सुचना : खालील प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी १५ गुण)

प्र.१ १९ व्या शतकात मुंबईत कापड गिरण्यांची झालेली प्रगती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.१ कामगार चळवळीतील मुख्य टप्प्यांचे वर्णन करा.

प्र.२ पददलितांचा उद्घार करण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी बजावलेल्या भूमिकेचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.२ महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीच्या प्रगतीचे परिक्षण करा.

प्र.३ संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.३ मराठी वृत्तपत्रांच्या प्रगतीवर निबंध लिहा.

प्र.४ दादासाहेब फाळकेंचा विशेष उल्लेख करून भारतीय चित्रपट सृष्टीच्या प्रगतीची चर्चा करा.

किंवा

प्र.४ मुंबईच्या स्थापत्य कलेच्या मुख्य वैशिष्ट्यांवर विस्तृत टिप लिहा.